

מלוך יקדין ויהיושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הֵיאָה

חֹזֵר־הָאָה

חֹזֵרֵהָא דְאֹרֵי־יֵהָא יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

תחילת העבודה תהיה גם שלא לשם שמים

ירגילו עצמם בעבודה ומעט מעט יזכרו כוונתם שתהיה לשם שמים.

מתוך שלא לשמה יבוא לעבודה לשמה

ומכל מקום אין זו הדרך הנכונה שתהיה כל עבודתו לכוונת הנאת עצמו, כי הגם שהוצרכו להתיר תחילת העבודה בדרך זו כדי להמשיך לב האדם לעבודת ה', אבל אין זו העבודה הרצויה לנחת רוח לפני ה', ולאחר שזכה לקבוע עצמו בתורה ועבודת ה', יטהר מחשבותיו וידקדק עם עצמו שתהיה כוונתו רצויה ונכונה לשמים, ואדרבה כפי שמוסיף להתעלות בעבודת ה', כך מוסיפים לדקדק עמו גם על כל פניה דקה.

פרישות מן הגאווה והתענוגות

כמו שנצרך לפרוש מכוונה שאינה רצויה, כך נצרך לטהר עצמו מן הגאווה ומשאר תענוגי העולם, וזהו שאסרה תורה הקרבת שאור ודבש על המזבח, כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה', ולימוד גדול למדנו כאן לעבודת ה', כי 'שאור' רמז למידת הגאווה וגבהות הלב, שכן דרך השאור להגביה עצמו עד שמחמיץ את העיסה, ו'דבש' רמז לתענוגים והנאות הגוף, ושניהם אינם רצויים לפני ה', ובבוא האדם להתעלות בעבודת ה' צריך לטהר עצמו מן הגאווה ומן ההימשכות אחרי תענוגות העולם.

בתחילת העבודה קשה שתהיה הפרישות בשלמות

אכן לא תמיד מצוי האדם במדרגה זו לפרוש מכל הנאות העולם אשר לא לה' המה, וביותר מצוי בתחילת התקרבות האדם לעבודת ה' שקשה בעיניו להצטמצם שלא ליהנות מתאוות העולם יותר מכפי המוכרח לו, על כן אמרה תורה קרבן ראשית תקריבו אותם לה', כי הגם שנאסר השאור והדבש לקרבן לה', עם כל זאת בראשית עבודת האדם רשאי להיעזר בהם לעבודתו, כדי שמתוך כך יזכה להתעלות בעבודתו ולפרוש לגמרי מן הגאווה ומתאוות העולם, כי בדרך קבע נאמר ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח.

לשמים, והרבה יגיעה ועבודה נצרך כדי לזכך המחשבה ולטהרה, ולפיכך לא ימנע עצמו מעבודת ה' אף שלא זכה לטהר כוונתו, ובלבד שלא תהיה כוונתו על מנת לקנטר את חבריו.

וכן הוא דרך הקטנים בראשית עבודתם, שדעתם קצרה לכוון עבודתם לשם שמים, ולפיכך נצרך למשוך לבם לעבודת ה' ולרצות אותם גם בדרך זו להנאת עצמם, ומתוך כך

כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַה' לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ כִּי כָל שָׂאֵר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לַה'. קָרְבַּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַה' וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ (ב יא-יב).

עובד ה' בתחילת עבודתו עדיין קשה לו לטהר מחשבתו וכוונתו בשלמות להיות כל כוונתו לשם שמים, ואף שהעובד שלא לשם שמים אין עבודתו רצויה ונוח לו שלא נברא, מכל מקום לאו כל אדם זוכה לטהר מחשבתו

מִילְתָּא דְפִלְיָאָה

זעקה אמיתית מעומק הלב בדורנו

פועלת יותר מתעניות וסיגופים של דורות הראשונים

וּנְפֹשׁ כִּי תִקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוּ וְיֵצֶק עָלֶיָּה שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיָּה לְבָנָה (ב, א).

אמרו רבותינו בגמרא (מנחות קד:): אמר ר' יצחק, מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה 'נפש'. אמר הקדוש ברוך הוא, מי דרכו להביא מנחה, עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני.

חיזוק גדול יש לנו ללמוד מקרבנו של העני הנחשב כאילו הקריב את נפשו, שכמו כן הוא גם בדורות, שיש דורות עשירים ויש את דורותינו האחרונים שבבחינת 'עני' - 'אין עני אלא בדעת' (נדרים מא.), בוודאי מעלה עליהם הכתוב כאילו הקריבו נפשם בעבודתם את ה' עם כל המניעות וקטנות המוחין, וחשובים הם עוד יותר מכל אותם דורות הראשונים כמלאכים.

וכך שאל רבי חיים ויטאל ע"ה את רבו האר"י הקדוש ע"ה, על מה שאמרו בירושלמי (שבת פ"ה ה"ד) שפעם אחת יצאה פרתו של רבי אלעזר בן עזריה ברצועה שבין קרניה והושחרו שיניו מרוב תעניות שהתענה על כך. אם כן, שאל רבי חיים, מה נענה אנחנו אזובי הקיר אם בארזים נפלה השלהבת והתענו על חטא קטן תעניות למכביר. ענה לו האר"י הקדוש: בזמן הזה בחשכת הגלות אף צעקה ואנחה אחת אמיתית מישראל מעומק לבו נחשב כהתעניות משנים הקדמונים.

הוסיף על כך הישמח ישראל (חנוכה אות נ"ו), את זה אמר האר"י הקדוש בדורו, אם כן בדורנו אנו שירדנו פי כמה וכמה מדורו המופלא של האר"י, על אחת כמה וכמה שכל זעקה אמיתית הבוקעת מעומק ליבו של יהודי, עושה רושם ופועלת יותר מתעניות וסיגופים של דורות הראשונים עכ"ד.

והוא הדבר שרצה נותן התורה ללמדנו באמרו נפש כדרשת חז"ל 'מי דרכו להביא מנחה עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו', כי כמו שבזמן שביית המקדש היה קיים נחשב קרבנו של עני כאילו הקריב נפשו כן גם בדורנו דור עני שאין עני אלא בדעת, דור עני במצוות בתורה וברוחניות, מעלה עליהם הכתוב כאילו הקריבו ישראל נפשם.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

אדם ובהמה תושיע ה' - הכפרה בימינו מישועתו של הקב"ה

יסורים שהם הרעה הרודפת את החטאים. כנגד ששאלו לנבואה ואמרה 'הנפש החוטאת היא תמות' נאמר 'אדם כי ימות באוהל'. כנגד מה שאמרה תורה יביא קרבן נאמר 'אדם כי יקריב מכם'. וכנגד דברי הקב"ה 'יעשה תשובה ויתכפר נאמר 'אדם ובהמה תושיע ה'.

והנה, בתשובת השנים הראשונים שהם הנבואה והחכמה, יוצא ממנה רעה הן לאדם והן לבהמה [ראה בשערי תשובה לרבינו יונה (שער ג' קז): כי מי שהוא חייב מיתה בידי שמים עולה מות בחלונותיו, ובעלי חיים מקנה קנינו מתים, פרתו רועה באפר והיא מתה, תרנגולתו רועה באשפה והיא מתה, וידבק המוות בו עד כלותו אותו], וגם בעצת התורה 'ביא קרבן ויתכפר' עדיין הוי רעה לבהמה כי נשחטת היא לקרבן. אך בדברי הקב"ה הוי ישועה לכל הן לאדם והן לבהמה, ויפה מרמז על כך הפסוק 'אדם ובהמה תושיע ה'', שבדברי הקב"ה הוי ישועה לאדם ולבהמה. ודברי פי חכם חן ושפתיים ישק.

לחוטא הדרך הישר שה' יתברך הוא הישר, ומאחר שהוא הישר הוא גם כן מורה הדרך הישר לאדם.

[ועוד כי מפני כי הרעה מוכן לרשעים בסוף והוא יתברך טוב, והטוב רוצה בטוב ולא ברע שיהיה לרשע, ולפיכך מצד ב' בחינות מה שהוא יתברך טוב וישר ראוי שה' יתברך מורה לחטאים שהם הולכים בדרך מעוקם מורה להם אל דרך הישר ולהציל אותם מן הרעה אשר מוכן לרשעים (מהר"ל שם)].

ישועת הקב"ה הן לאדם והן לבהמה

דרוש נאה דרש על כך הרה"ק רבי שלמה קלוגר ע"ה (גבורות שלמה תזריע). במסורה מצינו ארבע פעמים 'אדם' - 'אדם כי יהיה בעור בשרו' (ויקרא יג ב), 'אדם כי יקריב מכם קרבן' (שם א ב), 'אדם כי ימות באוהל' (במדבר יט יד), 'אדם ובהמה תושיע ה' (תהלים לו ז). וארבעה אלו כנגד ארבעת התשובות שאמרו בירושלמי. כנגד ששאלו לחכמה ואמרה 'חטאים תרדף רעה' נאמר 'אדם כי יהיה בעור בשרו שאת', דהיינו

אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם (א ב). בירושלמי מובא (מכות פ"ב ה"ו): אמר רבי פינחס 'טוב וישר' (תהלים כה ח), למה הוא טוב, שהוא ישר, ולמה הוא ישר, שהוא טוב, 'על כן יורה חטאים בדרך' (שם) שמורה דרך תשובה. שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו, אמרו להם 'חטאים תרדף רעה' (משלי יג כא). שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו, אמרה להן 'הנפש החוטאת היא תמות' (יחזקאל יח ד). שאלו לקודשא בריך הוא חוטא מהו עונשו, אמר להן יעשו תשובה ויתכפר לו. היינו דכתיב 'על כן יורה חטאים בדרך' יורה לחטאים דרך לעשות תשובה. ובפסיקתא דרב כהנא (כד ז) וכן בילקוט (יחזקאל רמז שנח) נוסף, שאלו לתורה חוטא מהו עונשו, אמרה להם יביא אשם ויתכפר לו.

ביאר המהר"ל מפראג ע"ה (נתיבות עולם נתיב התשובה פ"א): במדרש הזה בא לבאר כי אם שהאמת הוא שמצד השכל אין ראוי שיהיה לחוטא תשובה, מכל מקום יש לאדם תשובה, ואף כי נפלאה היא בעינינו. וזה שאמר 'טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך', ורוצה לומר שה' יתברך הוא מורה

ה' יראה ללבב וחשוב בעיניו הקרבן שמביא כפי יכלתו

(מנחות קד): את הפסוק (להלן ב א) 'ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה'', אמר ר' יצחק, מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה 'נפש', אמר הקדוש ברוך הוא, מי דרכו להביא מנחה, עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני. וכיוצא בזה כתיב בפסוק שלפנינו, כי מהתיבה 'מכם' למדנו שה' מבקש מהאדם שיעבוד אותו כפי כוחו ויכולתו, ומאיך תיבת 'מכם' משמעותה גם מעצמותכם. דבא לרמוז לנו, כי המקריב ועובד את ה' כפי יכולתו, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב את עצמו.

וזה הביאור בפסוק אדם כי יקריב מכם קרבן לה', כאשר אדם כי יקריב, האל יתברך אינו מעריך הקרבן אליו, אלא רואה שהוא מכם, לכך מתפייס בדבר שהוא כפי ערככם, מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן, יש שיביא בהמה גדולה ויש שיביא בקר, ויש שאין בערכו אלא שיביא צאן, כל אחד יביא כפי ערכו מן הבהמה מן הבקר מן הצאן כפי ערכו.

המביא כפי ערכו כאילו הקריב

עצמותו ונפשו

יתכן להוסיף על דבריו, כי הנה על האדם העושה כפי ערכו ויכולתו דרשו בגמרא

אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבָּן לַה', מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן מִקְרִיבֵינוּ אֶת קֶרְבָּנְכֶם (א ב). חסד גדול עשה האל-ל יתעלה עם האדם, שאינו מבקש ממנו לשרתו לפי גדולתו של ה' יתברך, אלא לפי יכולתו של האדם, וכפי שביאר ביד יוסף לרבי יוסף צרפתי ע"ה (כי תבוא דרוש א'): הנה אמת ויצב שאחד מחסדי האל יתברך שעושה עם ברואיו, שאינו שואל מהאדם שישמשנו כפי ערך גדולתו ורוממותו, אלא כפי כוחו ויכולתו של האדם, אם מעט מעט ואם הרבה, כפי השגת יכלתו, עשיר בשורו בינוני בשיו עני בתרנגולתו,

רמז לג' עיקרי הקדושה בעולם הזה

כי כדי שיבוא האדם לפני ה' יש לו לשחוט ולמעט בדברים הרמזים כאן. על ירך רומז על קדושת הברית שבירך. המזבח - קדושת האכילה, שכידוע שולחנו של אדם הרי הוא כמזבח. צפונה - רמז לתאוות הממון וכדכתיב (איוב לו כב) 'מצפון זהב יאתה'. ואז יוכל להיות לפני ה', שבכך מתקדש כל גופו ונעשה ראוי להיות לפני ה'.

בשלושה אלו, קדושת האכילה, קדושת הממון וקדושה בדברים שנפשו של אדם מחמדתו ובכלל זה קדושת הברית והנוגעים אליה, כשמירת העיניים והמחשבה וקדושת הבית.

אמר הרבי הקדוש רבי ישראל מרוזין ע"ה, דבר זה רמזה לנו תורה בנועם אמריה: ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה', ללמדנו

וְשַׁחַט אֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפוּנָה לִפְנֵי ה' (א).

אמרו צדיקים הנה ענייני הקדושה רבים הם, שבכל דבר ודבר יכול ואף נדרש מהאדם לקדש את עצמו לעשות הדברים לשם פועלן, וכשהולך בדרך זו מקדש את עצמו ואת סביבתו וזוכה להשראת השכינה. אך עיקרי התעצמות הקדושה עיקרם

כשבדוק כל אבר ואבר מאבריו בפני עצמו ידע את מצבו

אף על גב דאתגזר עליה עונשא, יתקרא ולא יכיל ההוא עונשא לשלטאה ביה.

כח הפה גם כאשר הלב אטום וסתום

ואף כשהאדם מנסה לרחוץ את לבו ורואה שלבו אטום אל יפול לבו בקרבו, כי גלוי וידוע לפני רבון העולמים שרצוננו לעשות רצונו ולקיים כל מצוותיו חוקיו ומשפטיו, ולא להיכשל בשום נדנדוד חטא והרהור עוון במחשבה בדיבור ומעשה, וחפצים אנחנו להרגיש את ההרגשות הגדולות שאדם צריך להרגיש אחר שעושה חטא, אך מה נעשה ותוקף הגלות אוטם וסתום את ליבנו בחותם בתוך חותם, ופעמים שקשה להרגיש אפילו הרגשה קטנה, לא גנוחי ולא יליל.

אך על זה אמר הנביא (הושע יד ג) 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה', אמרו אליו כל תשא עוון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו', שאף שהלב אינו מרגיש, עם כל זאת נקח עמנו דברים, ועל דרך שכתוב 'כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו', והקשה **בשם משמואל** (נצבים תרע"א ד"ה כי קרוב) ובעוד ספרים, מדוע נכתב 'בפיך' קודם ל'לבבך', הרי סדר התשובה היא שבתחילה מתחרט בליבו ואחר כך מתודה בפיו, וביארו שישינם פעמים שהלב אינו מרגיש חרטה ועדיין אינו מבין את גודל הריחוק שיש לעושה עבירה, אך לכל הפחות יתחיל בפיו ויתוודה על עוונותיו, וישפוך שיח פני בוחן לבות שיפתח ליבו לתשובה וחרטה, ואחר כך יסייע לו הקב"ה ויכנסו הדברים לליבו.

מעלת המחשב לעשות מצוה אף שלא עשאה

וכבר אמרו צדיקים על דברי הגמרא (ברכות ו.) 'חישב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה', שכאשר אדם עושה מצוה כמעט ואי אפשר שלא יתערב בזה פניות ונמצא שהמצוה אינה בשלימות, אך אם נאנס ומעלה עליו הכתוב כאילו עשאה זה ביתר שלימות כי אין פניות במצוה. וכן בענין התשובה, אדם יעשה המוטל עליו ויעזוב דרכיו הרעים, ואז יבכה ויתחנן ויעשה כל מה שיכול, ואם נאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה והקב"ה יעזור לו להשלים תשובתו, ותהיה התשובה ביתר שלימות.

רכה תשבר גרם' (שם כה טו) וכפי שכתב רש"י: 'ולשון רכה' בתפילה ובתחנונים, 'תשבר' את עצם קושי הגזרה. כן הדבר אצל אבינו שבשמים שאף מי שהתרחק וקשה דרכו לחזור בתשובה שלימה, אבל אם שופך את לבו ברחמים ותחנונים וצועק לבו אל ה', ע"ז זה מתעוררים רחמים מרובים ועצומים ונפתחים כל השערים, ע"י התפלות צומות וזעקות.

תיקון החטאים בבכייה מעומק הלב

כן ראינו אצל רבי אלעזר בן דורדיא (ע"ז יז.), אף שעבר עבירות חמורות ביותר, אך כששמע שאינו יכול לחזור בתשובה, תפס את עצמו וצעק ובכה מקירות לבו, שמים וארץ בקשו עלי רחמים וכו', אמר אין הדבר תלו אלא בי, נתן ראשו בין ברכיו וגעה בבכייה עד שיצאה נשמתו, יצאה בת קול ואמרה רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא.

אמנם אין לנו השגה במה שהצליח לתקן ואת הניצוצות שהעלה ע"י תשובתו ולאיזה מדריגות עצומות הגיע כדאיתא בספרי המקובלים, אך זאת נוכל ללמוד כל אחד ואחד מישראל שאף אם חטא והרשיע חלילה עד שנראה שאין לו אפשרות לחזור בתשובה, יתן ליבו לקחת לימוד מרבי אלעזר בן דורדיא, שכאשר ראה והבין שבשביל לתקן את העוונות החמורים שעבר, לא יספיקו כל ימי חייו, געה בבכייה נוראה עד שיצאה נשמתו.

וכן כתוב (ירמיה ח כג) 'מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה את חללי בת עמי', שהיא העצה לאדם שחללים הפיל במעשיו, שיתן ראשו מים ועיניו מקור דמעה, וה' יתברך ברחמיו שרואה את צערו ודמעותיו ולפניו נגלו כל מצפוני הלב ורואה שמתחרט על מעשיו, אף שאין בכח האדם לתקן מעשיו בעצמו, משלים הקב"ה את תשובתו ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה (קידושין מ.). ולא עוד אלא גם ממתיק את הדין מעליו, שבכוח הדמעות לשבור כל מחיצה וגזירה שחלילה נגזרה על האדם כדברי הזוהר הקדוש (ויחי רכג.): כל בר נש דאושיד דמעין קמיה דקודשא בריך הוא,

והפשיט את העלה ונתח אתה לנתחיה. ונתנו בני אהרן הפהן אש על המזבח וגו'. וערכו בני אהרן הפהנים את הנתחים וגו'. וקרבו וקרעיו ירחץ במים והקטיר הפהן את הכל המזבחה עלה אשה ריח ניחוח לה' (א ו-ט).

מכאן לימדנו הרה"ק יחיאל מיכל המגיד מזולאטשוב ע"ה דרך תשובה לשוב לאבינו שבשמים. וכך דרש, על האדם לקחת כל אבר ואבר מרמ"ח איבריו בפני עצמו, ויבדוק ויעיין איזה פנים וצורה יש לו. ובכך הפשיט את העולה היא הגאווה שבאה לו לאחר שעשה איזה מצוה וחושב שבא לשלימות, ובכך שינתח ויעיין בכל אבר לבדו, יראה שעדיין יחסר הרבה לבוא לשלימות.

כשבוכה ומתחנן בדמעות יכול לטהר נפשו

והמשך הכתובים מורים לנו אף הם, מה יעשה האדם לאחר שרואה את מצבו כי נורא הוא, שלאחר מכן כתוב **וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים וגו' על העצים אשר על האש וגו'**, ובא ללמד שאש בקרבו תוקד, בהעלותו את מצבו על לבו. ואז **וקרבו וקרעיו ירחץ במים**, שלבו ימס כמים מהמצב שנמצא בו, וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט קלו) 'פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך'.

כפי שאמרו בספרן של צדיקים על הפסוק (במדבר לא כג) 'כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר, וכו' וכל אשר לא יבוא באש תעבירו במים', ישנם דברים שיעברו ויחלפו באש, ויש דברים שהם בבחינת 'אשר לא יבוא באש' ועליהם נאמר 'תעבירו במים' שצריך להוריד דמעות כפלגי מים כדי לטהר נפשו לה'. שצריך האדם להשתמש בכל האמצעים העומדים לרשותו כדי לזכות להתקרב חזרה לאביו שבשמים. אפשר לרמוז במה שאמרו בגמרא (ר"ה לג:) שתי דרכים לפרש 'תרועה' שנאמרה בתורה, או 'גנוחי גנח' או 'ילולי יליל', שצריכים לגייס את כל הכוחות, אם באש אם במים, אם בגניחה אם ביללה, וכשאדם עושה כל שביכלתו עוזר לו הקב"ה וזוכה שיתרצה עבד אל אדוניו.

וידוע שכל עולם הזה הוא משל, וכמו בעולם הזה אם בן מתחנן לאביו אפילו דבר הקשה עליו, אולם אם הוא בבחינת 'תחנונים ידבר רש' (משלי יח כג), אזי 'לשון'

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להצטט ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל עיצוב ועימוד: שוקי קנר

